

## MITEN TIEDEJATUTKIMUS.FI VOISI VASTATA TUTKIJOIDEN LÖYDETTÄVYYTEEN LIITTYVIIN ONGELMIIN?

**TIEDENEUVONNAN KEHITTÄMISHANKE SOFIN\*** tehtävänä oli kehittää ratkaisuja tieteen ja päätöksenteon välisen vuorovaikutuksen lisäämiseksi ja syventämiseksi. Toimintansa alussa Sofi tunnisti kirjallisuuden, haastatteluiden ja kyselyiden perusteella neljä keskeistä haastetta, joihin se toiminnassaan keskittyi. Yksi näistä oli se, että *tutkijoiden asiantuntemus ei tule systemaattisesti hyödynnettyksi*.

Toimiva tieteen ja päätöksenteon välinen yhteistyö edellyttää, että tarvittava asiantuntija on helposti tavoitettavissa. Niin hallinnon, median, tiedeyhteisön kuin rahoittajien edustajat nostavat kuitenkin toistuvasti esiin, kuinka vaikeaa tietyn alan tutkijan löytäminen Suomessa on. Siksi usein jätetään keskustelematta asiantuntijan kanssa tai päädytään käyttämään tuttuja (yleis)asiantuntijoita. Tutkijoiden asiantuntemus on merkittävä resurssi, joka ei tule hyödynnettyksi niin hyvin kuin olisi mahdollista.

Teimme testin, jolla kokeilimme käytännössä tutkijoiden löytämistä ja kävimme laajasti keskusteluita testin tuloksista ja siitä, miten tilannetta voisi parantaa. Tämä on yhteenveto Tiedejatutkimus.fi:tä varten.

**MILLAISESTA ONGELMASTA ON KYSE?** | Tietyn erikoisalan tutkijan löytämisen työläys koetaan hyvin laajasti ongelmaksi. Tilanne on tasapuolisen hankala eri osapuolille:

- **Tutkija-asiantuntijan etsijöiden** pitää käyttää monia eri kanavia ja lähestyä monia eri organisaatioita. Se, mitä tutkijanimiä lopulta tulee esille, riippuu valituista kanavista ja organisaatioista.
- **Tutkijoilla** on painetta ylläpitää useita eri profileita eri palveluissa. Silti kaikki halukkaat tutkijat eivät tule löydettyksi, ja toisaalta, toiset saavat enemmän yhteydenottoja kuin haluaisivat.
- **Organisaatiot ja verkostot** (esimerkiksi yliopistot, korkeakoulut, tutkimuslaitokset, tieteelliset seurat, tiedeakatemit) ratkovat ongelmaa kukin omilla tahoillaan, ja omien järjestelmien (esimerkiksi tutkijahakemisto) perustaminen ja ylläpito vaatii paljon resursseja.

Aihe kiinnostaa kaikkia ja etenkin organisaatioita ja verkostoja paljon. Lähes kaikki ovat halukkaita tuomaan omia tutkijoitaan esille. Halua ja kiinnostusta etsiä ratkaisuja löytyy.

**YDINKYSYMYYS** | Miten useista erilaisista toimijoista, tarpeista ja intresseistä muodostuva moninainen kokonaisuus sovitetaan yhteen?

- Asiantuntijoita etsitään erilaisissa rooleissa: esimerkiksi median, hallinnon, yritysten ja rahoittajien edustajina sekä tutkijoina. Tarpeet ja käytännöt vaihtelevat paljon – esimerkiksi käytetäänkö yleiskiel-tä vai tieteellisiä käsitteitä, suomea vai englantia.
- Organisaatioita ja verkostoja on paljon, ja niillä on hyvin erilaisia toimintatapoja, käytäntöjä ja tavoitteita.

**MITÄ TOIVOTAAN?** | Vahva yksimielisyys vallitsee siitä, että tarvitaan yksi kattava kansallinen palvelu. Tiedejatutkimus.fi herättääkin suurta kiinnostusta. Olennaista on, että riittävän monet tutkijat tekevät sinne oman profiilin ja tutkijaa etsivät oppivat käyttämään sitä (tunnettuus). >

\* Sofi (Science Advice Initiative of Finland) on Suomen neljän tiedeakatemian yhteinen, vuosina 2019–2021 toteutettu tiedeneuvonnan kehittämishanke, jonka toiminnan rahoitti opetus- ja kulttuuriministeriö.

Käymissämme keskusteluissa ja järjestämissämme työpajoissa esitettiin seuraavia **toiveita ja ideoita Tiedejatutkimus.fi:lle ja sen tutkijan tiedot -osiolle** (moni näistä onkin jo toteutumassa):

- Palvelun tulee pystyä hyödyntämään olemassa olevia tutkijarekistereitä ja poimia ja päivittää tiedot näistä automaattisesti, niin ettei tutkijoiden ylläpidettäväksi tule vielä yhtä profiilia lisää.
- Palvelun tulee olla toimintavarma ja teknisesti mahdollisimman kehittynyt (esimerkiksi hyödyntää tekoälyä ja automatiikkaa). Sen tulisi myös olla ominaisuuksiltaan joustava ja mahdollistaa myöhemmin uudet ratkaisut, joita ei vielä osata kuvitella.
- Tutkijan näkyvyys palvelussa ei saa edellyttää voimassa olevaa työ- tai virkasuhdetta.
- Palvelun tulee huomioida kaikki eri käyttäjäryhmät (media, hallinto, tiedeyhteisö, rahoittaja, tutkijat) ja näiden erityistarpeet. Haun pitää esimerkiksi toimia yleiskielisillä sanoilla ja eri kielillä (suomi, ruotsi ja englanti ainakin). Ihanteellista olisi, että palvelu osaisi esimerkiksi yhdistää tutkimusartikkelin nimessä esiintyvän latinankielisen nimen ja haussa käytetyn yleiskieliseen käsitteen toisiinsa.
- Palvelussa mukana olevien tutkijoiden tulisi voida eritellä, millaisista yhteydenotoista (median, hallinnon tai yritysten) he ovat kiinnostuneita, jotta esimerkiksi toimittaja ei turhaan kontaktoi tutkijoita, jotka eivät ole halukkaita asioimaan median kanssa.
- Palvelussa tulisi myös näkyä ajantasainen tieto, onko tutkija on esimerkiksi perhevapaalla tai ulkomailla.
- Palvelussa olisi hyvä olla erilaisia vaihtoehtoja:
  - a) Kiireellisiä asiantuntijatarpeita varten monipuolinen hakutoiminto, josta tulokset saa välittömästi.
  - b) Vaikeat tai ei-kiireelliset kysymykset voi ohjata informaatikolle tai tiedottajalle, joka etsii sopivia asiantuntijoita.
    - Kysyjää varten on oma lomake, joka ohjaa esittämään tarvittavat tiedot.
    - Myös vastauksia eli tutkijaehdotuksia varten on lomake tai formaatti, joka ohjaa esittämään vaihtoehdot sellaisessa muodossa, että vastaanottojan on niitä helppo käsitellä (ei liian suppeasti tai liian laajasti).
  - c) Monimutkaisimpia kysymyksiä pohtimaan on mahdollista koota ryhmä eri alojen tutkijoita, eli hyödyntää niin sanottua parviälyä.
- Hyvä lisä olisi yhteydenottolomake, jolla voi olla suoraan yhteydessä valitsemiinsa tutkijoihin tai tiettyihin organisaatioihin.
- Voisivatko myös ne organisaatiot, joiden palvelussa tai verkostossa on paljon tutkijoita ja jotka eivät virallisesti ole osa Tiedejatutkimus.fi:tä, näkyä jotenkin palvelussa? Vaikka erillisellä sivulla, mistä halukkaita ohjattaisiin olemaan yhteydessä suoraan näihin esimerkiksi yhteydenottolomakeella?
- Onko esimerkiksi Tiedejatutkimus.fi:ssä mukana olevien organisaatioiden mahdollista upottaa omille nettisivuilleen elementti, johon voi syöttää haun, joka kohdistuu ohjautuu Tiedejatutkimus.fi:hin? (Näin palvelun tutkijahaku olisi vielä laajemmin saavutettavissa.)

## LISÄÄ AIHEESTA

- Tarkempi [kuvaus](#) tekemästämme selvityksestä ja havainnoistamme.
- Artikkelimme Vastuullinen tiede -sivustolla: [Tutkijoiden asiantuntemus on arvokas resurssi, jonka hyödyntäminen edellyttää, että heidät on helppo tavoittaa](#)

## TIEDENEUVONNAN KEHITTÄMISHANKE SOFI

Science Advice Initiative of Finland

[www.acadsci.fi/sofi](http://www.acadsci.fi/sofi) | Twitter: [@SofiFinland](https://twitter.com/SofiFinland)

Suomalainen Tiedekatemia, Mariankatu 5 A, 00170 Helsinki